

การศึกษามูลเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อความนิยมของพระเครื่องในสังคม

Study Cause of Factor as Effect for Statue favor in Social

พระสุวรรณ สุเมธปญโญ (ขำโพธิ์ทัย)

Phra Suwan Sumethpunyo (Khamphothai)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Wittayalai University

E-mail:swansing@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 30 กันยายน 2564

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 30 พฤษภาคม 2564

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 8 มิถุนายน 2564

บทคัดย่อ (Abstract)

คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ สิ่งที่สำคัญคือวัตถุมงคล ความเชื่อ ความนับถือ ความหลงใหล ความศักดิ์สิทธิ์ แปรเปลี่ยนเป็นความชอบของการสะสมพระเครื่อง จนกลายเป็นการลงทุนที่คิดไม่ถึง พระเครื่อง วัตถุมงคลและความโด่งดังของแต่ละเกจิ อาจารย์ ความศักดิ์สิทธิ์เลื่องลือพุทธานุภาพไกล ไม่ใช่แค่ไทยแต่ดังไปถึงต่างประเทศในแถบเอเชีย คนที่สะสมพระเครื่อง วัตถุมงคล เครื่องรางของขลังในบ้านเรามีจำนวนมาก และบางคนได้ยึดการปล่อย รับเช่า พระเครื่องเป็นธุรกิจกันเลยทีเดียว

คำสำคัญ: การศึกษา; มูลเหตุสำคัญ; พระเครื่อง.

Abstract

All most Thai people respected Buddhism. Both of them were as with auspicious things means faithful respected passionate holiness. There was mean Statue favor for favorite people. Then they do by investment rather never thinking before. Therefore, many statues favor come from many expert monks and then some holy as propagation concern with Buddha's powerful not only in Thailand only but available to some Asia country too. Those people who faith for statues auspicious appear so more in many houses. Because of some peoples admired for realize and assimilate them for business also.

Keywords: Study Factor; Effective; Statue favor.

บทนำ (Introduction)

การสะสมพระเครื่องซึ่งในปัจจุบันนี้เป็นที่นิยมกันเป็นอย่างมากในหมู่เซียนพระทั้งหลาย พระเครื่องนั้นจริง ๆ แล้วเกิดขึ้นมาประมาณ 2000 กว่าปีแล้ว พระเครื่ององค์แรกๆ นั้น จะเป็น “พระกริ่ง” หรือ

พระโกสีย์คุรุ หรือพระพุทเจ้าหมอนั่นเองแต่ในประเทศไทยนั้นเริ่มนิยมพระเครื่องกัน ในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีการนำพระเครื่องมาแขวนคอ หรือห้อยคอ พกติดตัวกันแล้วในปัจจุบัน คนไทยนิยมพระเครื่องกันมาก และสร้างพระเครื่องกันมากเช่นกัน การเข้าซื้อพระเครื่องซึ่งกำลังเป็นที่นิยมกันเป็นอย่างมากในขณะนี้ มีพระเกจิอาจารย์ชื่อดังหลายองค์ อาทิเช่น หลวงปู่ทิม วัดระหารไร่ หลวงปู่คำบุ วัดกุดชุมภู หลวงปู่ทวด วัดช้างให้ และเครื่องรางของขลังอีกมากมายที่มีชื่อเสียง สำหรับมูลเหตุของการสะสมพระเครื่อง และวัตถุมงคลนั้นมีมูลเหตุมาจากความศรัทธา ก่อเกิดแรงจูงใจ มีแรงดลบันดาลใจให้สร้างรูปปฏิมากรรมต่างๆ จนกลายมาเป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุในปัจจุบัน และศรัทธานั้นเกิดจาก 2 สาเหตุ คือ

1) ความเคารพนับถือยกย่องเชิดชู จึงต้องการสร้างวัตถุที่ทรงคุณค่ามาทำการสักการบูชาจนแสดงออกมาเป็นปฏิมากรรมต่าง ๆ รวมถึงความศรัทธาความเชื่อในกุศลผลบุญที่จะได้รับจากการได้สร้าง ได้ดำรงไว้ และสืบทอดพระศาสนาในรูปแบบของการสร้างพระพุทธรูปปฏิมาเก็บไว้ตามกรุต่างๆ ก็เป็นผลมาจากความศรัทธาในพระศาสนาทั้งสิ้น

2) อีกสาเหตุหนึ่งคือการสะสม เจตนาารมณ์ที่สำคัญซึ่งบรรดานักสะสมพระพิมพ์หรือพระเครื่องที่เป็นชาวพุทธ หรือนับถือศาสนาอื่น สนใจสะสมพระพิมพ์หรือพระเครื่องไว้ในครอบครองแบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

(2.1) คือสะสมไว้เพื่อเป็นเครื่องเตือนให้ระลึกถึง “พระธรรม”

(2.2) สะสมไว้เพื่อเตือนให้ระลึกถึง “พระเดช” “พระคุณ”

(2.3) สะสมไว้เพื่อการศึกษาทางโบราณคดีและสกุลศิลปะ และ

(2.4) สะสมไว้เพื่อการธุรกิจ ที่สำคัญนั้นช่วยเผยแพร่ให้ประชาชนโดยทั่วไปมีโอกาสจะได้พระพิมพ์ไว้กราบไหว้บูชา (ทั้งฝ่ายพุทธหินยานและมหายาน) ถ้าพึงผู้ที่สนใจต้องการได้พระพิมพ์มาบูชา ไม่สามารถจะหามาได้ด้วยตนเอง จึงต้องเช่าบูชา (ซื้อหา) มาจากผู้สะสมไว้เพื่อธุรกิจ

พระพิมพ์ที่มีผู้นิยม ทั้งที่มีศิลปะการสร้างสวยงาม รวมทั้งที่มีอาถรรพณ์จากพระเวทย์วิทยาคาถาจากพระคณาจารย์ผู้เข้มขลังทั้งหลายที่ได้ทำพิธีปลุกเสกไว้แล้วปรากฏผล นับเป็นเรื่องมีมาช้านานและได้รับการเก็บบำรุงรักษาไว้ เพราะเห็นคุณค่าจากกลุ่มผู้สะสมทางธุรกิจนี้ขึ้นมา อันเป็นที่มาของการช่วยอนุรักษ์ในรูปแบบหนึ่งโดยมีมูลค่าทางสังคมเป็นปัจจัยกระตุ้น

ดังนั้นผู้เขียนจึงรวบรวมนำเสนอเนื้อหาบทความเกี่ยวกับวิวัฒนาการในการศึกษาพระเครื่องมูลเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อความนิยมของพระเครื่องในสังคมปัจจุบัน ส่วนมูลเหตุปัจจัยของการสร้างพระพิมพ์เครื่องรางของขลัง ธุรกิจพระเครื่องนั้นมีเม็ดเงินหมุนเวียนในแต่ละปีเป็นเป็นจำนวนมหาศาล เหตุผลคนใส่เครื่องรางของขลัง ดังเนื้อหาบทความต่อไปนี้

1. วิวัฒนาการในการศึกษาพระเครื่อง

จากข้อมูลที่ปรากฏเบื้องต้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การเกิดพระพิมพ์ หรือพระเครื่องนั้น นับเป็นการตอบสนองของอุปสงค์กับอุปทาน หรือต้องการของผู้บริโภคต่อปริมาณการผลิต แม้แต่ในกรณีที่สร้างเพื่อเป็นการสืบสานต่อพระศาสนา การประกอบกุศล หรือการสร้างเพื่อรองรับกับความต้องการทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพราะหากมีการสร้างเฉพาะเท่าที่ปรารถนาในช่วงเวลานั้น พระเครื่องก็อาจกลายเป็นโบราณวัตถุที่น้อยคนจะรู้จัก และไม่แพร่หลายเช่นปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังพบว่า วิวัฒนาการในการสร้างพระพิมพ์หรือพระเครื่อง มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอดอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นทางพุทธศิลปะ หรือวัสดุที่นำมาเป็นทิวสัมภาระ (วัสดุต่าง ๆ) ในการสร้าง รวมทั้งกรรมวิธีการสร้าง ความหลากหลายทางกายภาพของพระเครื่องดังกล่าวเป็นจุดที่นำมาซึ่งการศึกษา ค้นคว้าเอกลักษณ์เฉพาะของพระพิมพ์หรือพระเครื่องแต่ละประเภท แต่ละตระกูล จนมีการจำแนกแยกแยะ เพื่อความสะดวกในการศึกษา จัดจำ และมีวิวัฒนาการจนมาเป็นแนวทางที่ดีในปัจจุบัน ในทำนองเดียวกันการศึกษาพระพิมพ์หรือพระเครื่อง ก็มีการพัฒนารูปแบบไปจากเดิม ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

ประเภทที่ 1 การศึกษาแบบพื้นบ้าน การศึกษาในรูปแบบนี้เกิดขึ้นมาช้านาน นับตั้งแต่เริ่มกำเนิดพระพิมพ์หรือพระเครื่อง นับเป็นการศึกษาแบบพื้นฐานที่ไม่มีองค์กรประกอบอื่นช่วยเสริม จึงเป็นการศึกษาตามระบบธรรมชาติ ไม่ซับซ้อน เช่น การเรียนรู้จากคำบอกเล่าการศึกษาจากครูพรหมของพระที่มีอยู่การเรียนรู้โดยดูจากของจริงเป็นต้น ซึ่งการศึกษาเหล่านี้มีข้อจำกัดสำหรับผู้ที่อยู่ไกลชิดกับผู้รู้ หรือผู้ที่มีโอกาสได้สัมผัสเห็นพระของจริง เพราะเป็นการศึกษาที่ขาดคำอธิบาย ในเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดี วิทยาศาสตร์ ตลอดจนฉบับทีกและจารึกต่าง ๆ ที่ชัดเจนเป็นหลักฐานที่สามารถพิสูจน์แน่นอนลงไปได้

ประเภทที่ 2 การศึกษาแบบผ่านสื่ออุปกรณ์ การศึกษาเพื่อความเจริญก้าวหน้าทางอิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสารมวลชนขึ้นการถ่ายทอดความรู้ในพิธีกรรมต่าง ๆ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการเผยแพร่ความรู้ให้ความรู้อย่างกว้างไกล

นอกจากนี้ยังมีวิวัฒนาการในเรื่องพระเครื่องออกมาอย่างกว้างขวางไว้ให้ได้ศึกษารายละเอียดอีกมาก เช่น

(1) ความรู้เรื่องพระพิมพ์และพระเครื่อง นับเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีสื่อให้ความสนใจนำออกมาเผยแพร่กว่า 40 ปี หนังสือสื่อการเรียนการสอนสิ่งแรกที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้เรื่องและเจริญเติบโตขยายทางการศึกษาสู่การสื่อสารมวลชนทุกประเภทในปัจจุบัน

(2) พัฒนาการของการสื่อสารโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ส่งผลให้มีผู้นิยมสะสมมากหรือเท่าที่วิคุณความนิยมเฉพาะกลุ่มผู้นิยมระดับประเทศ และระดับสากลการเรียนรู้ด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ คือโอกาสในการได้พบเห็น

รู้จักเรียนรู้จะจับพระแท้เฉพาะนับวันนับเก่าพระแท้ เฉพาะอย่างยิ่งพระสวย เป็นสิ่งที่หาได้ยาก แต่กระนั้น การได้เห็นภาพศึกษาจากประวัตินับเป็นสิ่งที่ช่วยได้มาก

(3) เมื่อเทียบกับยุคแรก ๆ ที่มีผู้สนใจจะขาดโอกาสเห็นองค์จริงจึงรู้จักเพียงแต่ชื่อพระและไม่อาจประเมินรูปพรรณสัณฐานได้เลยหากไม่เคยเห็นพระองค์จริง

(4) จึงมีคำกล่าวที่ว่า “จะรู้เรื่องพระให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งต้องเคยเห็นพระแท้” ซึ่งสำหรับคนรุ่นเก่า ส่วนน้อยที่จะถือว่าเป็นโอกาสดี เพราะการมีความรู้ในแต่ละเรื่องต้องใช้เวลามาก เนื่องจากขาดข้อมูลพื้นฐานและปัจจัยสนับสนุน ขาดผู้ชี้แนะ ขาดตำราชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้ รวมทั้งขาดเหตุและผลที่จะอธิบายความเป็นมาอย่างมีหลักการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับอย่างสากล ดังนั้นจึงต้องพยายามค้นหาประสบการณ์จากภาคสนาม

(5) แต่ในปัจจุบันจะพบว่า มีผู้ชำนาญด้านพระพิมพ์ และพระเครื่องเป็นจำนวนมาก ในอัตราการเพิ่มจำนวนแบบทวีคูณ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ดูแล้วพบว่าการศึกษาเรียนรู้พระพิมพ์หรือพระเครื่อง คือมีการศึกษาจากตำราเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานก่อน แล้วเสาะแสวงหาประสบการณ์เพิ่มเติมโดยดูพระองค์จริงจากภาคสนาม

(6) ทำให้ผู้ชำนาญการหรือผู้รู้ในเรื่องนี้ ย่อระยะเวลาการศึกษาลงไปได้ครึ่งหนึ่งของที่เคยเป็นมาในอดีต ทั้งความรู้ที่ได้จากตำรา หรือสื่อต่าง ๆ ล้วนมีส่วนช่วยในการพิจารณาความเป็นมาของพระพิมพ์ หรือพระเครื่องได้กระจ่างชัดเจนยิ่งขึ้น

(7) โดยข้อเท็จจริงการศึกษาเรื่องนี้ไม่อาจแตกฉานได้หากไม่เคยเห็นพระแท้ แต่อย่างไรก็ตาม ตำราวิชาการที่ถูกต้องสมบูรณ์นับเป็นเครื่องช่วยย่นระยะเวลาการศึกษาให้สั้นลง ทั้งเป็นแบบอย่างสากลที่อารยประเทศยอมรับ นำมาซึ่งความน่าเชื่อถือไปในอนาคต เพราะสิ่งต่าง ๆ ที่เคยเป็นแต่นามธรรมคำกล่าวอ้าง บัดนี้ได้มีองค์ประกอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์แบบ มาอธิบายความเป็นไปสอดคล้องกับความเป็นจริง ตามประวัติศาสตร์และโบราณคดี ที่ถือเป็นแนวทางการเรียนรู้ตามแนววิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาการสากล

(8) การศึกษาพระเครื่องในปัจจุบัน เป็นการศึกษาที่ผสมผสานระหว่างภาคทฤษฎี และการปฏิบัติ จึงส่งผลให้เกิดความแม่นยำมีทิศทางพร้อมที่จะก้าวสู่การยอมรับของสากล ทั้งเป็นที่น่ายินดีที่การศึกษาพระเครื่องได้รับความสนใจ และมีการพัฒนารูปแบบจนมาถึงในปัจจุบัน หากเทียบกับในช่วงยุคการศึกษาแบบพื้นฐานในอดีต ที่เป็นองค์ความรู้รูปแบบเดิม ๆ ไม่มีการขยายและกระจายความรู้ ทำให้การศึกษาและความนิยมในเรื่องพระเครื่องเติบโตอย่างเชื่องช้ามากในช่วง 30 ปี แรก ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แม้คนยุคแรกจะมีข้อได้เปรียบในการได้เห็นพระแท้ก็ตาม

(9) ด้วยวิทยาการที่ก้าวหน้าของการผลิตสื่อความรู้ต่าง ๆ ในเรื่องพระปัจจุบันความเสมือนจริงของภาพพระได้ถูกบันทึกลงในสื่อจนอาจกล่าวได้ว่า ใกล้เคียงกับของจริงมากรวมทั้งมีความชัดเจน และสะดวก

ในการศึกษามากกว่าเดิม ถ้าผู้ศึกษาในยุคปัจจุบันมีโอกาสเพียงครั้งหนึ่งของผู้ศึกษาในยุคแรกที่ได้เห็นพระแท่น ก็เชื่อได้ว่าท่านจะเป็นผู้ที่มีความรู้แตกฉานได้ แม้โอกาสพบเห็นพระมีน้อย

(10) ความรู้จากตำราเป็นเสมือนเครื่องช่วยที่ดีในการเติมเต็มความรู้ที่ขาดหายไป ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งเหมาะสมกับความรู้เบื้องต้นขั้นพื้นฐานจากตำราที่ถูกต้อง ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับจากสากลอย่างเป็นทางการ

2. มุลเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อความนิยมของพระเครื่องในสังคมปัจจุบัน

1) มุลเหตุของการสะสมพระ

เหตุที่พระบูชาและพระพิมพ์หรือพระเครื่อง สืบทอดมาให้พบเห็นจนถึงปัจจุบันเกิดจากมุลเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ ความศรัทธาและการสะสม

ประการที่ 1 ความศรัทธา ก่อให้เกิดแรงจูงใจ มีแรงดลบันดาลใจให้สร้างรูปปฏิมากรรมต่าง ๆ จนกลายเป็นโบราณสถาน และโบราณวัตถุในปัจจุบัน และศรัทธานั้นเกิดจาก 2 สาเหตุ คือ ความเคารพนับถือ ยกย่องเชิดชู จึงต้องการสร้างวัตถุที่ทรงคุณค่ามาทำการสักการบูชาจนแสดงออกมาเป็นปฏิมากรรมต่าง ๆ รวมถึงความศรัทธาความเชื่อในกุศลผลบุญที่จะได้รับจากการได้สร้าง ได้ดำรงไว้ และสืบทอดพระศาสนาในรูปแบบของการสร้างพระพุทธรูปมาเก็บไว้ตามกรุต่าง ๆ ก็เป็นผลมาจากความศรัทธาในพระศาสนาทั้งสิ้น

ประการที่ 2 การสะสม เจตนาธรรมที่สำคัญซึ่งบรรดานักสะสมพระพิมพ์ หรือพระเครื่องที่เป็นชาวพุทธ หรือนับถือศาสนาอื่น ๆ สนใจสะสมพระพิมพ์ หรือพระเครื่องไว้ในครอบครองแบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้คือ

ประเภทที่ 1 สะสมไว้เพื่อเป็นเครื่องเตือนให้ระลึกถึง “พระธรรม” ของพระพุทธองค์อยู่ตลอดเวลาการที่มีความรู้สึกสัมผัสกับองค์พระพิมพ์เล็ก ๆ จะเป็นด้วยการห้อยอยู่ที่คอ หรืออยู่ในตลับ ในกระเป๋าเสื้อ หรือก๊อตติดอยู่กับเสื้อก็ตามขณะที่เกิดสัมผัส ย่อมก่อให้เกิดสติในธรรม หรืออาจจะพูดได้ว่าอยู่ในศีล-สมาธิ-ปัญญา ให้ประพจน์ดีประพจน์ชอบ ถือว่าเป็นชาวพุทธที่แท้จริง ที่จะรักษากาย วาจา ใจ ตามหลักการของชาวพุทธทางฝ่ายหินยานโดยตรง นับว่ามีประโยชน์มากสำหรับสภาพการณ์ปัจจุบันนี้ ที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่อาจหาเวลา และโอกาสจะเข้าวัดเข้าโบสถ์ ไปฟัง “ธรรม” ด้วยตนเองได้เช่นสมัยก่อน จึงถือว่าผู้ที่บูชาและสะสมพระพิมพ์เหล่านี้เป็นชาวพุทธฝ่ายหินยาน

ประเภทที่ 2 สะสมไว้เพื่อเตือนให้ระลึกถึง “พระเดช” “พระคุณ” ของพระพุทธเจ้าทางฝ่ายมหายาน องค์ใดก็ตามที่ตนนับถือ トラบใดก็ตามที่ตนนับถือ トラบใดที่มีความรู้สึกสัมผัสองค์พระพิมพ์ จะเป็นด้วยห้อยอยู่ที่คอ ก๊อตติดอยู่กับเสื้อ หรืออยู่ในตลับในกระเป๋าเสื้อ เช่นเดียวกับประเภทที่ 2.1 ก็ตามความนิยมรำลึกถึง “พระเดช” “พระคุณ” ของพระพุทธเจ้าที่ตนเชื่อว่าจะช่วยให้เกิด “พลังอำนาจ” ของ

พระพุทธเจ้าองค์นั้น ๆ ปรากฏเป็นอนุภาพต่าง ๆ ขึ้นได้แล้วแต่ครูอาจารย์ เกจิ ผู้สร้างปลุกเสกพุทธานุภาพลงในพระพิมพ์หรือพระเครื่องนั้น ๆ

ในระยะแรกเริ่มของการสร้างพระพิมพ์นั้นเริ่มสร้างโดยจำลองพระพุทธเจ้าฝ่ายมหายานมีการสร้างเป็นชุด ๆ ละ 5 องค์ ซึ่งประจำทิศสำคัญ ๆ ทั้ง 4 ทิศ รวมทิศเบื้องบนหรือกลางอีกเป็น 5 องค์ คือ พระไวตรจนะ ประจำทิศเบื้องบนหรือกลาง ซึ่งเป็นองค์ปฐม และองค์สำคัญที่สุด เป็นองค์กำเนิดของพระพุทธเจ้ามหายานองค์อื่น ๆ และพระโพธิสัตว์ผู้รักษาพระศาสนาขององค์อื่น ๆ ด้วย ทิศตะวันออก คือ พระอักษโยภยะ ทิศตะวันตก คือ พระอมิตาภะ ทิศเหนือ คือ พระอโฆษสิทธิ ทิศใต้ คือ พรัตนสัมภาวะ ต่อมาจึงแยกออกเป็น 8 พระองค์ 16 พระองค์ 24 พระองค์ ฯลฯ จนระยะหลัง ๆ นี้ ปรากฏว่ามีพระพุทธเจ้ามหายานพร้อมด้วยพระโพธิสัตว์อีกจำนวนนับไม่ถ้วน

เจตนาในการสะสมพระพิมพ์ และมีไว้ประจำตัวของฝ่ายมหายานมีกำเนิดมานานแล้วโดยถือว่า พระพุทธเจ้า มหายานองค์ที่ตนนับถือมาเป็นสื่อกลางให้ตนได้รับ “พระเดช” “พระคุณ” เพื่อการไปสู่พุทธภูมิได้ สมัยแรกที่เกิดนิยายโพธิสัตว์ขึ้นมาอย่างจริงจัง และแพร่หลายเมื่อประมาณ พ.ศ. 600 จากการที่พระเจ้ากนิษกะ กษัตริย์องค์สำคัญที่สุดแห่งแคว้นคันธาระที่ได้ทรงอุปถัมภ์ทำสังคายนา พระศาสนาที่ 4 ขึ้นที่เมื่อเปศวาร์นิคายมหายานในสมัยนั้นเกิดขึ้นมาก แต่ที่แพร่หลายและนับถือกันมากที่สุดมีเพียง 3 นิคาย คือ นิคายโพธิสัตว์ นิคายสุขาวดี และนิคายตรีภย นับเป็นนิคายที่เด่นชัดที่สุดในสมัยนั้น

ฝ่ายมหายานถือว่าการบรรลุไปสู่ “พุทธภูมิ” ซึ่งมีพระพุทธเจ้ามหายานองค์สำคัญเป็นประธานอยู่นั้นจะช่วยได้ด้วยอำนาจของ “พระเดช” “พระคุณ” ที่จะดลบันดาลให้ผู้เลื่อมใสระลึกถึงธรรมสามารถให้เกิด “พลังอำนาจจิต” ที่พระพุทธเจ้าพระองค์นั้นได้ยอมอุทิศกายอุทิศใจช่วยปิดเป่าทุกข์บำรุงสุขต่อมนุษย์และสรรพสัตว์เป็นพระโพธิสัตว์ในโลกปัจจุบันได้ลำพัง “พลังอำนาจจิต” ของตนเองย่อมไม่กล้าแข็งพอจึงต้องพึ่งอำนาจภายนอกคืออำนาจ “พระเดช” “พระคุณ” ของพระพุทธเจ้ามหายานองค์ที่ตนศรัทธาเลื่อมใสเป็นสื่อกลาง นอกเสียจากบุคคลซึ่งได้สร้างสมกุศลกรรมมาในอดีตชาติเท่านั้น จึงจะมีพลังอำนาจจิตกล้าแข็งพร้อมที่จะช่วยปิดเป่าทุกข์บำรุงสุขแก่สัตว์โลกได้ทุกขณะ เช่น พระพุทธองค์ ดังปรากฏในทศชาติเท่านั้น (ฝ่ายมหานานถือว่าพระสมณโคดม เป็นพระพุทธเจ้ามหายานองค์ที่ 4 ของโลกปัจจุบัน) และโดยความเชื่อของฝ่ายมหายาน เชื่อว่ามนุษย์เราทุกคนสามารถจะเป็นพระโพธิสัตว์ได้ ส่วนจะเป็นขั้นต่ำชั้นสูงก็แล้วแต่การบำเพ็ญโพธิญาณ (พระปัญญาที่ทำให้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า) ด้วยเหตุนี้การสะสมพระพิมพ์ของฝ่ายมหายานจึงเกิดความคิดและความเชื่อดังที่กล่าวมา

ในระยะต่อมา ราวประมาณ พ.ศ. 1300 เมื่อราชวงศ์ปาละแห่งอินเดียเหนือมีอำนาจขึ้นในอินเดีย นิคายมหายานสำคัญอีกนิคายหนึ่งที่พัฒนาจากอินดูตันตระมาเป็นพุทธตันตระ ซึ่งประชาชนเลื่อมใสมากมีการใช้เวทมนต์คาถากำกับการปฏิบัติธรรมให้เกิดพลังอำนาจหนักไปทางอาถรรพณ์ เริ่มด้วยอาถรรพณ์จากพระเวทย์ทั้ง 4 คือ เมตตามหานิยม แคล้วคลาด ลาภสักการ ปราบศัตรู ทั้งได้มีการศึกษาเล่าเรียนกันใน

มหาวิทยาลัยสำคัญที่สุดของอินเดียสมัยนั้น คือ มหาวิทยาลัยนาลันทา และมหาวิทยาลัยวิกรมศิลา ตลอดจนมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ด้วยทำให้เห็นว่าเรื่องการศึกษาพระเวทย์วิทยาคมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นเรื่องเป็นราว

การสร้างพระพิมพ์นับแต่ประมาณ พ.ศ.1300 เป็นต้นมาจึงมีพระพิมพ์จำนวนมากที่สร้างด้วยการปลุกเสกบรรจุพลังอำนาจทางอาถรรพ์จากพระเวทย์ทั้ง 4 ชั้นมากมายรวมทั้งในแถบสุวรรณภูมิด้วย จนกระทั่งทุกวันนี้ก็ยังมีการสร้างพระพิมพ์แบบนี้อยู่อีก ฉะนั้นการสะสมพระพิมพ์หรือการมีพระพิมพ์ไว้ติดตัวในระยะหลัง ๆ ของผู้เลื่อมใสในกายนยานี้ จึงมุ่งไปทางพุทธานุภาพดังกล่าวซึ่งมีกำเนิดสืบสานมานานแล้ว

ประเภทที่ 3 สะสมไว้เพื่อการศึกษาทางโบราณคดีและสกุลศิลปะ การสะสมพระพิมพ์ของบุคคลกลุ่มนี้มุ่งสืบสาวเรื่องราวเบื้องหลังของการสร้างพระพิมพ์ ที่ไม่ปรากฏว่ามีการบันทึกการสร้างไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้คนรุ่นหลังได้ทราบความเป็นมาของพระพิมพ์ที่ค้นพบ คนกลุ่มนี้จึงต้องใช้วิชาความรู้จากหลายสาขามาศึกษา - วิจัย ค้นคว้า หาเหตุผลเอง โดยใช้หลักวิชาความรู้ที่ตนศึกษามาใครมีความรู้และประสบการณ์มามากน้อยเพียงใด ก็เกิดผลต่อส่วนตัวและส่วนรวมที่จะทำให้ทราบความจริงเบื้องหลังของพระพิมพ์ได้อย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริงในอดีต ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐานเอกสารอธิบายสรุปผลให้ทราบกันในปัจจุบัน

นักสะสมเพื่อการศึกษาทางโบราณคดีและทางสกุลศิลปะนี้มีทั้งนักศึกษา นักวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศหลายชาติ ได้ศึกษาค้นคว้าและวิจัยกันเป็นจำนวนมาก แต่ที่ปรากฏแพร่หลายในเชิงวิชาการและมีคุณค่าทางการศึกษา (Educational Values) ที่แท้จริงได้แก่ “ตำนานพระพิมพ์” ของศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดซ์ ซึ่งได้เขียนและเรียบเรียงขึ้นไว้เป็นเวลาหลายปีมาแล้ว

ผลของการศึกษา ค้นคว้า และวิจัย ของนักสะสมพระพิมพ์เพื่อการศึกษาทางโบราณคดีและสกุลศิลปะนี้ ได้ให้ประโยชน์ต่อคุณค่าทางการศึกษา (Educational Values) ทางโบราณคดี (Archaeological Evidence) ที่ดำเนินการสอดคล้องกับความเป็นจริงได้ตามหลักการของวิทยาศาสตร์

จากแหล่ง “ตลาดพระ” ที่สำคัญ ๆ ตามจังหวัดต่าง ๆ ถือว่าเป็นแหล่งสำคัญในการค้นหาหลักฐานทางโบราณคดี ถึงแม้พระพิมพ์บางองค์ผู้ขายปกปิดไม่ยอมเปิดเผยแหล่งที่ขุดพบมา เนื่องจากเป็นการผิดกฎหมายแต่อย่างไรก็ตามสำหรับผู้มีความรู้ ผู้ศึกษาค้นคว้าประเภทที่กล่าวมานี้จะสามารถทราบเรื่องราวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ได้ ทั้งยังสามารถคาดคะเนอายุ (Dating) แม้กระทั่งทราบว่าเป็นสกุลศิลปะใด อาทิเช่น ศิลปะการสร้างแบบอินเดีย (Indian Art School) หรือสกุลศิลปะพื้นเมือง ซึ่งส่งผลให้มีอิทธิพลในรูปแบบการสร้างพระพิมพ์ได้จากการอ่านศิลปะทางประติมากรรมนั้น ๆ และความรู้ที่ได้รับนี้ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาส่วนรวมอย่างมหาศาล

ประเภทที่ 4 สะสมไว้เพื่อการธุรกิจ นักการค้าผู้สะสมแลกเปลี่ยนและซื้อหา (เช่าพระ) เพื่อนำพระพิมพ์มาแลกเปลี่ยนให้เข้าบูชาเป็นธุรกิจ ปัจจุบันนี้แพร่หลายมาในร้านค้าของเก่า และ (ตลาดพระ) ศูนย์พระเครื่องทั่วไปอย่างแพร่หลาย หรือแม้แต่พิพิธภัณฑ์ส่วนบุคคล (Private Collections)

การประกอบธุรกิจพระพิมพ์มีทั้งคุณและโทษ ในแง่ของประโยชน์การให้คุณค่า พระพิมพ์ส่งผลต่อความสนใจทำนุบำรุงรักษาไว้ ทั้งยังช่วยเผยแพร่ให้ประชาชนโดยทั่วไปมีโอกาสจะได้พระพิมพ์ไว้กราบไหว้บูชา ไม่สามารถจะหามาได้ด้วยตนเองจึงต้องเช่าบูชา (ซื้อหา) มาจากผู้สะสมไว้เพื่อธุรกิจ พระพิมพ์ที่มีผู้นิยมทั้งที่มีศิลปะการสร้างสวยงาม รวมทั้งที่มีอาถรรพณ์จากพระเวทย์วิทยาคาถาจากพระคณาจารย์ผู้เข้มขลังทั้งหลายที่ได้ทำพิธีปลุกเสกไว้แล้วปรากฏผล นับเป็นเรื่องมีมาช้านานและได้รับการเก็บบำรุงรักษาไว้ เพราะเห็นคุณค่าจากกลุ่มผู้สะสมทางธุรกิจนี้ขึ้น อันเป็นที่มาของการช่วยอนุรักษ์ในรูปแบบหนึ่งโดยมีมูลค่าทางสังคมเป็นปัจจัยกระตุ้น

ฉะนั้นการศึกษาเรื่องราวทางโบราณคดี ประวัติเบื้องหลังของพระพิมพ์สามารถศึกษาหาหลักฐานได้จากผู้ที่สะสมไว้ หรือจากการเช่าบูชาโดยทางส่วนตัว อันถือเป็นการรักษาคุณค่าที่สำคัญแก่โบราณวัตถุทางพุทธศาสนา ให้มีผู้หวงแหน สืบทอด ไม่ปล่อยให้สูญหายไปกับธรรมชาติ หรือจากความเจริญของบ้านเมืองที่คาดไม่ถึง ดังนั้นการสะสมเพื่อการธุรกิจมีข้อดี คือเป็นวิธีสงวนรักษา และสืบทอดพระพิมพ์ หรือพระเครื่องประการหนึ่ง ได้ตกทอดมีมาให้ได้เห็นเรียนรู้และศึกษากันจนถึงทุกวันนี้

2) ส่วนข้อเสียนั้นที่เห็นชัดเจนก็คือการทำลายเจดีย์ และพระพุทธรูปขนาดใหญ่ที่บรรจุพระพิมพ์ไว้ภายในองค์พระและในกรุใต้ฐานพระ ตลอดจนเจดีย์ โบสถ์ วิหาร แม้แต่กำแพงแก้วของโบสถ์วิหาร ล้วนแต่ถูกขุดทำลายเพื่อจะได้พระพิมพ์ออกมา ถือว่าเป็นการทำลายหลักฐานประวัติศาสตร์ของศาสนพุทธานุศาสน ทำลาย ปุชนิยสถานอันเก่าแก่ ซึ่งเรื่องนี้หากได้รับการควบคุมดูแลที่ดีและถูกต้องตามหลักวิชาการก็จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย ดังที่เป็นมาในอดีต

3. ส่วนมูลเหตุปัจจัยของการสร้างพระพิมพ์ เครื่องรางของขลัง

มูลเหตุปัจจัยของการสร้างพระพิมพ์ เครื่องรางของขลัง สืบเนื่องมาจาก 3 สาเหตุคือ (อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์พระเครื่อง [ออนไลน์])

1) เพื่อการสืบทอดพระพุทธศาสนา ด้วยความศรัทธา ซึ่งจะมีรูปแบบหรือพุทธลักษณะตามพุทธประวัติ

2) เพื่ออุทิศส่วนกุศล ด้วยความเชื่อที่ว่ามนุษย์เมื่อตายไปจะต้องเดินทางไปสู่ภพภูมิอื่นที่มีเหมือนกับที่ซึ่งเคยอยู่มา การมีพระติดตัวไปย่อมนำมาซึ่งความเป็นสิริมงคล ทั้งช่วยปกป้องคุ้มครองภัยอันตรายต่าง ๆ ดังนั้นจึงมักปรากฏพบโครงกระดูกอยู่ร่วมกับพระตามกรุต่าง ๆ และด้วยความเชื่อนี้เองที่นำมาซึ่งประเพณีที่ทำให้พระภิกษุเดินนำหน้าผู้ตายเวลาต้องเคลื่อนย้าย

3) เพื่ออาราธนาครุพระพุทธรูปให้บังเกิดผลกับตัว หรือที่เรียกกันให้เข้าใจง่าย ๆ ว่า “สร้างเพื่อไว้ใช้” การสร้างพระตามคตินี้จะมีการปลุกเสก ลงพระเวทย์วิทยาคมให้บรรจุลงในพระพิมพ์ หรือเครื่องออร่าของคลัง นับเป็นเรื่องที่มีมาแต่โบราณตั้งเช่นจารึกซึ่งปรากฏอยู่ในแผ่นลานเงินลานทองที่พบในกรุวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้บอกถึงกรรมวิธีการสร้างพระและอนุภาพของพระพิมพ์หรือพระเครื่องนั้นเอาไว้อย่างชัดเจน เป็น พระพิมพ์หรือพระเครื่องที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวมานี้ ได้แก่ พระขุนแผนเคลือบ พระสมเด็จจิวระฆัง ฯลฯ

การสร้างพระโดยมากจะมีเป้าหมายของจำนวนการสร้างที่ 84,000 องค์ เท้าพระธรรมชั้นดี หากแต่ผลการสร้างได้ครบหรือไม่เป็นเรื่องที่มีโอกาสกำหนดได้

ในปัจจุบันได้มีมูลเหตุของการสร้างพระขึ้นมาอีกในรูปแบบเพื่อหารายได้จากการบูชาไปก่อเกิดสาธารณประโยชน์มากมายทั้งในพระศาสนาและกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม โดยรวมเอามูลเหตุของการสร้างกุศล การสืบพระศาสนา และทำการปลุกเสกบรรจุพระพุทธรูปเพื่อไว้ใช้ติดตัวซึ่งมูลเหตุการสร้างนี้กำลังได้รับความนิยมและแผ่ขยายเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน

4. ธุรกิจพระเครื่องนั้นมีเม็ดเงินหมุนเวียนในแต่ละปีเป็นจำนวนมหาศาล

ด้านธุรกิจพระเครื่องนั้นมีเม็ดเงินหมุนเวียนในแต่ละปีเป็นจำนวนมหาศาล โดยมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องมากมายหลายประเภท (พระเครื่อง วัตถุมงคล, 2564, การเข้าถึง [ออนไลน์]) ดังนี้

1) ธุรกิจการสร้างพระ ในกระบวนการสร้างพระเครื่องนั้นต้นทุนการผลิตแตกต่างกันขึ้นอยู่กับวัสดุ วัสดุสาร ปริมาณการสร้างแต่ละครั้ง วิธีการสร้าง ขนาดของพระเครื่องที่จะสร้าง การประกอบพิธีพุทธาภิเษก และการโฆษณาประชาสัมพันธ์การสร้างพระเครื่องในแต่ละรุ่น โดยจะสังเกตเห็นได้ว่าต้นทุนในการสร้างพระนั้นไม่ได้สูง แต่เมื่อเทียบกับราคาพระเครื่องในท้องตลาดแล้วแตกต่างกันอย่างมากกล่าว ดังนั้นธุรกิจรับสร้างพระนั้นนับว่าเป็นธุรกิจที่สร้างกำไรมหาศาล อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายของธุรกิจสร้างพระนั้นต้นทุนส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ที่ต้นทุนค่าสร้างพระเท่านั้น ค่าใช้จ่ายส่วนที่สำคัญคือ ค่าใช้จ่ายในการประกอบพิธีพุทธาภิเษก และค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์

2) ธุรกิจแผงพระหรือศูนย์พระเครื่องในต่างประเทศ ในปัจจุบันธุรกิจการตั้งศูนย์พระเครื่องไม่ได้มีแต่ในเมืองไทยเท่านั้น ยังมีการขยายตัวออกไปยังต่างประเทศ ทั้งประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น รวมไปถึงประเทศทั้งในเอเชียเอง โดยเฉพาะไต้หวัน ฮองกง หรือแม้แต่ในยุโรปและสหรัฐฯ โดยเฉพาะในแหล่งที่เป็นชุมชนของคนเอเชียที่อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ จากการสอบถามชาวต่างประเทศหลายรายผู้ที่ใช้วัตถุมงคลติดตัวทำให้ทราบได้ว่าในตอนแรกนั้นส่วนใหญ่มักจะแขวนติดตัว เนื่องจากเห็นว่าสวยดีจึงใช้เป็นเครื่องประดับ แต่บางรายเมื่อมีประสบการณ์อันเหลือเชื่อเกี่ยวกับวัตถุมงคลนั้น ๆ ก็มักจะเผยแพร่ต่อโดยการเข้าไปให้ญาติมิตรใช้ติดตัวกันต่อ ๆ ไป

3) ธุรกิจโฆษณา วัดต่างๆ ที่สร้างพระเครื่องโดยมุ่งเน้นไปที่การหารายได้นำไปบำรุงพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการสร้างถาวรวัตถุต่าง ๆ เช่น โบสถ์ วิหาร เป็นต้น โดยใช้สื่อทางการโฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่มักจะนิยมเผยแพร่ข่าวสารโดยการลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวัน คาดว่าธุรกิจพระเครื่องจะก่อให้เกิดเม็ดเงินหมุนเวียนในวงการโฆษณาสูงถึง 100-200 ล้านบาทต่อปี โดยแยกเป็นการโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันสัปดาห์ละกว่า 3 ล้านบาท และในหนังสือพระประมาณ 3 ล้านบาทต่อฉบับต่อปี

4) ธุรกิจรับจำหน่ายพระเครื่องหรือธนาкарพระเครื่อง ธุรกิจนี้เป็นทางเลือกในยุคเศรษฐกิจซบเซาของบรรดานักสะสมพระดี ๆ พระสวย ๆ และพระที่หามาได้ด้วยความยากลำบาก ซึ่งผู้เป็นเจ้าของย่อมเสียดายถ้าต้องขายไปเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หรือประคับประคองธุรกิจให้อยู่รอด แม้ว่าธุรกิจรับจำหน่ายพระเครื่องจะมีมานานแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่เป็นที่นิยมมากนักจนกระทั่งถึงยุควิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งปริมาณความต้องการใช้เงินที่เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับส่งผลทำให้ธุรกิจรับจำหน่ายพระเครื่องขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเขียนพระหรือนักเล่นพระเครื่องต่างหันเหมาทำธุรกิจนี้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากหากผู้เป็นเจ้าของมาได้ถอนไม่ทัน โอกาสที่คนรับจำหน่ายจะได้ของดีราคาถูกนั้นอยู่ในเกณฑ์สูง

5) ธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้แก่ ธุรกิจทำกรอบพระ(ราคาจำหน่ายกรอบละ 50-200 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้ทำกรอบและขนาดของพระเครื่อง) เลี่ยมพระ(ราคาประมาณองค์ละ 80-100 บาท) รวมทั้งหนังสือพระที่มีจำหน่ายในปัจจุบันประมาณ 34 ฉบับ โดยหนังสือพระเหล่านี้อยู่ได้ด้วยโฆษณาต่าง ๆ เกี่ยวกับพระเครื่อง ซึ่งจากการสอบถามบรรดาผู้ที่อยู่ในวงการพระเครื่องแล้วปรากฏว่าหนังสือพระนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ หนังสือพระที่จะมีการนำเสนอราคากลางหรือราคาตลาดของพระเครื่องแต่ละรุ่น ซึ่งนิยมเรียกกันในหมู่นักเล่นพระว่า ห้างแข่งพระเครื่อง โดยยอดจำหน่ายหนังสือพระเครื่องประเภทนี้เพิ่มมากขึ้นในช่วงที่ธุรกิจรับจำหน่ายพระเครื่องเฟื่องฟู

นอกจากนี้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับวงการพระเครื่องและอยู่ควบคู่กับวงการพระเครื่องมานานแล้ว คือ อุปกรณ์การสะสม เช่น ตลับใส่พระ สร้อยคอ แหวนแขวนพระ กล่องใส่พระ รวมทั้งร้านทองรูปพรรณต่าง ๆ ที่รับเลี่ยมพระ และจำหน่ายกรอบพระ ตลอดจนร้านจำหน่ายเครื่องเงินที่รับทำกรอบพระและตลับใส่พระเครื่อง แม้แต่ช่างไม้ที่รับทำฐานรองพระบูชา ซึ่งธุรกิจเหล่านี้ล้วนเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับวงการพระเครื่อง และมีแนวโน้มเติบโตควบคู่กันไปธุรกิจพระเครื่องด้วยเช่นกัน

5. เหตุผลคนใส่เครื่องรางของขลัง เริ่มจากความเชื่อ ต่อด้วยศรัทธา

ความเชื่อเรื่อง "วัตถุมงคล" หรือ "เครื่องรางของขลัง" (วัตถุมงคล [ออนไลน์]) เป็นสิ่งที่อยู่คู่คนไทยมายาวนานนับหลายร้อยปี ถูกเปรียบดั่งที่พึ่งพาทางใจของมนุษย์ในทุกยุคทุกสมัย แต่เมื่อเวลาผ่านไปทุกสิ่งย่อมถูกเปลี่ยนแปลงให้ทันโลกสมัยใหม่ เช่นเดียวกับคนที่มีความเชื่อก็พร้อมที่จะสรรหาวัตถุมงคลต่าง ๆ เพื่อมาบูชาให้จิตใจได้มีที่ยึดเหนี่ยว แต่ก็อาจโดนผู้คนบางส่วนมองเป็นเรื่องไร้สาระ งามาย แต่ก็ถือเป็นการ

เคารพในความชอบของแต่ละบุคคล สำหรับเครื่องรางเป็นสิ่งที่มีมาตั้งสมัยโบราณกาลนับพันปีมาแล้ว และประวัติเครื่องรางของขลังไม่ได้มีเฉพาะแต่ในเมืองไทยเท่านั้น คนชาติอื่น ๆ ก็มีเครื่องรางใช้กันมานานแล้ว โดยเชื่อกันว่าของสิ่งนี้จะสามารถปกป้องคุ้มครองภัยอันตรายต่าง ๆ ไปได้ รวมทั้งในเรื่องของโชคลาภความ โชคดีทั้งหลายทั้งปวง

1) ปัจจุบันแม้วิทยาการทางเทคโนโลยีในสมัยนี้จะมีความก้าวหน้าไปมากแล้ว ความเชื่อในเรื่องของ พระเครื่อง วัตถุมงคลและเครื่องรางของขลัง อันเก่าแก่อาจจะลดน้อยลงไปในการรู้สึกเชื่อถือและศรัทธา ของคนรุ่นใหม่ก็ตาม แต่เครื่องรางก็ยังเป็นที่ศรัทธาสนใจของผู้คนอีกไม่น้อย โดยเฉพาะนักนิยมสะสมพระ เครื่องทั้งหลาย โดยเห็นว่าเครื่องรางเป็นส่วนหนึ่งของงานสะสมที่น่าสนใจไม่น้อยแม้จะไม่เชื่อในเรื่องของ อานาภาความศักดิ์สิทธิ์ ความเข้มขลัง ก็ตามแต่เครื่องรางก็ยังนับเป็นโบราณวัตถุอย่างหนึ่งที่เต็มไปด้วย ศาสตร์และศิลป์ อันทรงคุณค่าซึ่งจะไม่มีโอกาสพบเห็นจากชาติอื่นใด

2) วัตถุมงคลมีทั้งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์ได้สร้างขึ้นตามความเชื่อ เพื่อนำสู่ความสุข ความเจริญและเป็นสิริมงคล ก่อเกิดโชคลาภ ยึดถือเพื่อป้องกันภัย แม้ว่าจะมีผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยแต่ ทั้งนี้ กลุ่มผู้ที่มีความเชื่อเหล่านี้ ได้ยึดถือเป็นวัตถุยึดเหนี่ยวจิตใจให้เกิดคุณธรรมและการปฏิบัติคุณความดี สวดนำพาสู่จิตใจอันสงบเพื่อเกิดสติปัญญาในการก้าวผ่านปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดีนั่นเอง

บทสรุป

เรื่องราวความเป็นมาของเครื่องรางของขลังในมิติวิชาการที่จะเผยให้เห็นรูปแบบของความเชื่อใน วัฒนธรรมไทยที่เกิดจากการผสมผสานความเชื่อดั้งเดิม และความเชื่อทางพุทธศาสนาเรื่องราวของความเชื่อ ท้องถิ่นของกลุ่มคนในสุวรรณภูมิรวมถึงคนไทย ที่เกิดจากการหลอมรวมกับความเชื่อทางศาสนาฝังแน่นอยู่ ในระบบความเชื่อของคนไทย และแสดงออกมาในรูปแบบของเครื่องรางของขลังชนิดต่าง ๆ เกิดเป็นวัตถุ มงคลที่มีคุณค่ายึดเหนี่ยวทางจิตใจและมีมูลค่าทางเศรษฐกิจมหาศาล “ความเชื่อเหล่านี้ถูกมองว่าเป็นเรื่อง งามงาย แต่ในมุมมองทางวิชาการกลับพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางศาสนา ซึ่งถูกมองข้าม หรือไม่สามารถเข้าถึงได้ สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจ และควรนำมาขยายผลโดยจัดแสดงในรูปแบบของ นิทรรศการ เพื่อให้เห็นทั้งรูปแบบ และเนื้อแท้ของระบบความเชื่อดังกล่าวอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมตลอดจนลัทธิศาสนาความเชื่อ ในสุวรรณภูมิต่อไป” (มิติลีลับในนิทรรศการ “เครื่องรางของขลัง”, [ออนไลน์])

เอกสารอ้างอิง (References)

- อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์. *พระเครื่อง*. (2564). สืบค้น 14 เมษายน 2564. จาก <http://www.itti-patihan.com/>
- พระเครื่อง. (2564). *วัดอุโมงค์*. สืบค้น 14 เมษายน 2564. จาก <https://positioningmag.com/>.
- วิกิพีเดีย. (2564). *วัดอุโมงค์*. สืบค้น 14 เมษายน 2564. จาก <https://th.wikipedia.org/>.
- มิตีลีลับไนนิทรรศการ. (2563). “*เครื่องรางของขลัง*”. สืบค้น 14 เมษายน 2564. จาก <https://www.ryt9.com/s/prg/1017687>, วันที่ 14 เมษายน 2564.

*****